

Motion till riksdagen 2008/09:So301

av **Carina Hägg (s)**

Rätten till abort som en mänsklig rättighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uttala att abort är en mänsklig rättighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd samt lagstiftningen bör förstärkas för att garantera kvinnor abort.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn för att lagstiftningen ska garantera att såväl offentlig som privat vård utför abort.

Motivering

Riskabla aborter dödar kvinnor i utvecklingsländerna varje år. Miljoner kvinnor måste vårdas på sjukhus för infektioner och andra komplikationer. Det är skador som kan leda dödsfall eller till funktionsnedsättningar.

Kvinnors ekonomiska villkor får inte vara avgörande för om svenska eller utländska kvinnor har rätt till abort i Sverige. Varhelst kvinnor lever i världen ska de ha makten över den egna kroppen. I vårt demokratiska samhälle har vi ett ansvar för att såväl driva frågan om rätt till abort som att gå före i ställningstaganden för kvinnors rätt. Abort måste ses som en mänsklig rättighet.

Kairokonferensens 15:e årsdag infaller under Sveriges ordförandeskap i EU under 2009. Den viktiga Kairodagordningen måste såväl lyftas upp som föras framåt. Implementering av Kairoagendan är angelägen. Men 15 år senare måste regeringen samtidigt ha ambitionen att ytterligare flytta fram positionerna för SRHR-frågorna. Sverige kan ta nya initiativ, medla, bygga allianser, isolera motståndare och anordna en regional och internationell konferens om handlingsprogrammets fortsättning. Europeiska ministerrådet bör

Fel! Okänt namn på

anta ett tydligt språk i rådsslutsatser. För att uppnå detta behöver specifika insatser identifieras för att tas inför det svenska ordförandeskapet.

Men regeringen har ännu inte tagit några initiativ. EU meddelar att det inte finns någon information om eventuella planer för ICPD plus 15. Mer allmänt bedriver EU sitt arbete med sexuell och reproduktiv hälsa inom ramen för stödprogrammet Att investera i människor som har ett delmål om god hälsa för alla. Detta räcker inte, regeringen måste kraftfullt agera för ICPD plus 15, och hävda kvinnors rätt till abort.

Vår svenska abortlagstiftning ger idag alla kvinnor rätt till legal och säker abort. Vi kan tyckas trygga i att rätten till aborter är garanterad för all framtid, men även i Sverige är den fria aborten ifrågasatt.

I prop 2007/08:110 En förnyad folkhälsopolitik togs abort upp med följande meningar:

Att förebygga graviditeter är mer komplext än att förebygga sexuellt överförbara sjukdomar. En graviditet som inledningsvis upplevs som oönskad fortsätter inte alltid att vara det, utan en del kvinnor ändrar sig och bestämmer sig för att fullfölja graviditeten.

Meningen är djupt oroande, då den är ett brott mot den enighet som hittills funnits i synen på kvinnors rätt till legal och säker abort. Regeringen använder formuleringar som ifrågasätter kvinnans egna val. Kvinnor behöver ett tydligt ställningstagande för sina rättigheter, ett tydligt ställningstagande för kvinnors rätt till abort.

Att regeringen inte redovisar vad som döljer sig bakom orden ”oönskad abort”, inte håller samman det förebyggande arbetet mot hiv och sexuellt överförbara sjukdomar eller inte är öppen för samverkan med parlamentariker i arbetet utifrån detta begrepp skapar oro för en ny inriktning i synen på abort. Den handlingsplan som regeringen själv ska presentera följs av motsvarande handlingsplaner på lokal och regional nivå. Det kan bli ett värdefullt instrument. Men när det samtidigt anges att grunden för detta arbete är motioner från kända abortmotståndare förstärker man oron.

Att socialminister Göran Hägglund öppnat för systemskifte inom vård och omsorg kräver åtgärder från regeringen och fler kompletteringar i föreskrifterna. Idag kan apotekspersonal inte vägra att sälja preventivmedel, dagen-efter-piller eller abortpiller. Personal inom sjukvården kan inte vägra att medverka till att abort utförs med hänvisning till personlig tro eller tillhörighet i religiös sammanslutning. Erfarenheter från utlandet visar att personal såväl nekar att utföra arbetsuppgifter som utsätts för påtryckningar för att stoppa aborter.

Att regeringen driver på för etniska och religiösa vårdcentraler är djupt oroväckande. Flickor i patriarkala miljöer och som lever i hedersförtryck kommer att begränsas ytterligare. Personer som förespråkar sharialagar får bedriva vård utan att regeringen invänder. Inte heller dokument från Heliga stolen, Etiska riktlinjer för sjukvårdspersonal från Påvliga rådet för hälsovårdspastoral, har avvisats av regeringens partier. Där kan vi läsa att den som arbetar inom vården och står inför en lagstiftning som är för abort så ”måste han vägra artigt men bestämt”. Vidare: ”Man kan aldrig lyda en lag som i sig

är omoralisk och det är fallet med en lag som i princip medger att abort är lagenlig. Därför måste läkare, barnmorskor och sjuksköterskor vägra av samvetsskäl." Det skrivs vidare att abort "är ett avskyvärt brott". Dokumentet beskriver ingående hur man förhåller sig till andra delar av vården och vad som förväntas av vårdpersonal. Nu kommer Påvliga rådet för hälsovårdspastoral att kunna styra även vård och omsorg i Sverige. Riksdagens beslut om flickors och kvinnors rättigheter kringgås genom Vårdval Stockholm.

Privata vårdgivare, såväl mindre kliniker som privata sjukhus, har i dag ingen laglig skyldighet att utföra aborter. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) kan inte svara på huruvida abort inkluderas i avtal mellan huvudmän och vårdgivare. Privatisering av vård och omsorg och privata försäkringslösningar kan leda till att privata vårdgivare kan välja bort abortvård. Vid debatt i riksdagen tillbakavisar majoriteten heller inte denna oro. Regeringen måste vidta åtgärder för att privata vårdgivare inte ska kunna neka aborter. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd från 2004 måste uppdateras och lagstiftningen bör förstärkas för att garantera kvinnor abort. Föreskrifterna bör inkludera ny lagstiftning samt hur regeringen ska göra känt för utländska kvinnor att aborter utförs i Sverige.

År 2004 kunde EU samlas under holländskt ordförandeskap i starka rådslutssatser. Sedan dess har EU splittrats och försvagats samtidigt som FN:s befolkningsfond UNFPA, ansvarig för uppföljningen av Kairokonferensen, har mött hårt motstånd mot individens rätt och frihet att själv bestämma över sin sexualitet och reproduktion.

Frågan om aborträtten har fått en allt större uppmärksamhet i EU. Inom Europa förs en hård debatt mot kvinnors rätt till abort. I EU-länder som Irland, Malta och Polen har man förbud mot aborter. EU kan inte samlas kring en politik för att stärka SRHR-frågorna, frågor om sexuell och reproduktiv hälsa, vid internationella konferenser och är passivt när kvinnor förnekas rätten till abort i medlemsländer. Men Europarådet antog tidigare i år en rapport om att avkriminalisera abort. Jag tillhör dem som beklagar att detta viktiga steg inte följdes upp av utrikesminister Carl Bildt vid besöket i Strasbourg och den parlamentariska församlingen.

Inför och under det svenska ordförandeskapet i EU 2009 måste Sverige och socialminister Göran Hägglund aktivt arbeta för att alla kvinnor och flickor i EU får tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, där säkra och lagliga aborter är en viktig del. Den svenska regeringen i sin helhet måste även ta ansvar för att lyfta fram frågorna om kvinnors självklara rätt till abort. Det kan gälla såväl under EU-ordförandeskapet som i andra internationella sammanhang. I ett demokratiskt samhälle ska alla kvinnor ha makt över den egna kroppen: Abort bör vara en mänsklig rättighet. Sveriges regering måste stå upp för kvinnors rättigheter och ta debatten med regeringar inom EU som förbjuder abort. Och regeringen bör underlätta för kvinnor från exempelvis Polen att komma till Sverige för att utföra abort när det är omöjligt i det egna landet.

Sverige, som ett modernt land med stor jämlikhet, får inte acceptera att kvinnors rättigheter ignoreras. Att neka eller begränsa tillgången till abort är också en diskriminering på grund av kön. Det handlar om rätten att bestämma

Fel! Okänt namn på

över sin egen kropp och sin sexualitet. Vi måste nu inse att abort är en mänsklig rättighet.

Stockholm den 30 september 2008

Carina Hägg (s)